

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
САДОВСЬКОГО ОЛЕКСІЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧА
на тему «Формування рекреаційної культури студентської молоді в
процесі фізичного виховання»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного
виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 - Фізична культура, фізичне
виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми. Дисертаційна робота Садовського Олексія Олександровича присвячена обґрунтуванню технології формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання в умовах вищого навчального закладу.

Фізичне виховання традиційно і обґрунтовано визнається найважливішим чинником дієздатності студентської молоді, ефективним засобом формування її здоров'я і підготовки до активної життєдіяльності й майбутньої високопродуктивної праці. На фоні стрімкого реформування системи освіти в Україні, на сьогодні, однією з найбільш гострих, важко розв'язуваних залишається проблема саме реформування освіти в галузі фізичної культури і спорту. Інновації у фізичному вихованні дають можливість студентам не тільки фізично розвиватися, а й формують світогляд, здатність скеровувати власну освітню траєкторію та програму життєдіяльності. Діюча в теперішній час організація фізичного виховання у вищих навчальних закладах недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я, професійно важливих психофізіологічних якостей та залучення значної кількості студентів до занять.

Зміна особистісних цінностей і орієнтацій вимагають від вищої освіти перегляду концептуальних поглядів на формування культури вільного часу, рекреаційної культури особистості. Однак, не зважаючи на значну кількість робіт, присвячених фізичному вихованню студентської молоді, відсутні узагальнюючі праці з аналізом сучасного стану вільного часу студентів, тенденцій його використання, застосування рекреаційно-оздоровчих технологій з організованими контингентами людей і здійснення заходів, спрямованих на підвищення рівня рекреаційної культури студентів.

Все вище викладене актуалізує дисертаційне дослідження Садовського О.О. за темою «Формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання».

Дисертаційна робота виконана згідно з темою Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. 3.1 «Вдосконалення програмно-нормативних засад фізичного виховання в навчальних закладах» (номер держреєстрації 0111U001733), тематичним планом науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету МОН України на 2012–2015 рр. «Історичні, теоретико-методологічні засади формування рекреаційної діяльності різних груп населення» (номер держреєстрації 0112U007808), планом наукової роботи НУФВСУ на 2016–

2020 рр. згідно з темою кафедри здоров'я, фітнесу та рекреації «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» (номер держреєстрації 0116U001630) та теми кафедри теорії і методики фізичного виховання «Теоретико-методичні основи вдосконалення програмно-нормативних засад фізичної підготовки дітей, підлітків і молоді» (номер держреєстрації 0116U001626).

Наукова новизна досліджень. Автором обґрунтовано технологію формування рекреаційної культури студентів, що враховує соціально-психологічні, педагогічні й організаційні передумови. Обґрунтовано та розроблено алгоритм кількісної оцінки рекреаційної культури студентської молоді у вигляді індексу, що містить урахування вагових коефіцієнтів її складових; визначено рівні рекреаційної культури студентів: високий, належний (достатній), середній і низький; розроблено та обґрунтовано спосіб експрес-оцінки рекреаційної культури студентської молоді на основі показників, що можуть бути оперативно визначені.

Практична значущість дисертаційної роботи полягає в тому, що на основі отриманих результатів визначено, розроблено та впроваджено в систему фізичного виховання рекомендації щодо організації занять рекреаційної спрямованості студентів. Результати досліджень використовуються у процесі навчальної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Київського національного лінгвістичного університету та Класичного приватного університету, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених в дисертації. Наведені результати дисертаційної роботи є новими, мають об'єктивний характер і базуються на достатній кількості експериментального матеріалу. В проведеному Садовським О.О. дослідженні дається теоретичний аналіз і узагальнення великої кількості літературних джерел (252 джерела наукової і спеціальної літератури, 18 з них – іноземні), проведено констатувальний педагогічний експеримент за участю 102 студентів Київського національного лінгвістичного університету з метою одержання нових теоретичних та експериментальних даних про рекреаційні потреби студентів, спрямованість і ефективність різних видів рекреаційних занять, особливості змісту рекреаційно-оздоровчих занять зі студентською молоддю, розроблення кількісної оцінки рівня рекреаційної культури студентів, обґрунтування критеріїв і показників сформованості рекреаційної культури студентів, визначення її рівнів.

Проведено перетворювальний експеримент (тривалість – один навчальний рік, кількість студентів – 60 осіб), для яких була розроблена технологія формування рекреаційної культури. Результати проведеного педагогічного експерименту довели ефективність застосування технології формування рекреаційної культури студентської молоді з огляду позитивного

впливу на показники фізичного стану, теоретичної підготовленості, обсягу рухової активності, організацію корисного дозвілля та активного відпочинку, рівня рекреаційної культури.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертаційна робота оформлена згідно діючих вимог. Дисертаційна робота, викладена на 237 сторінках, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків та актів впровадження. Робота включає 30 таблиць та 11 рисунків. Автором проведений детальний теоретичний аналіз спеціальної літератури, вивчено 252 джерела, в т.ч. 18 іноземних.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує головні положення роботи.

У **вступі** обґрунтована важливість обраної теми, вказано зв'язок роботи з науковими планами, темами, викладені основні проблемні питання стосовно формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання в умовах вищого навчального закладу з метою залучення студентів до рухової активності, раціональної організації вільночасової діяльності та покращення показників фізичного стану молоді.

У **першому розділі** «Науково-теоретичний аналіз проблеми формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі активного дозвілля» показана необхідність формування рекреаційної культури студентської молоді, розкрито сучасний стан фізкультурної освіти студентів та шляхи її модернізації, представлено шляхи формування потреби студентів у підвищенні рухової активності під час дозвілля.

У **другому розділі** «Методи та організація досліджень» відповідно до мети і завдань дослідження наведено застосований автором комплекс методів наукового пізнання, представлено організацію дослідження. Для вирішення завдань дослідження автором використані загальноприйняті наукові методи та методики: теоретичний аналіз та узагальнення даних спеціальної літератури та документальних матеріалів; соціологічні методи дослідження; психодіагностичні методи дослідження; метод експертної оцінки; методи оцінки рухової активності; педагогічні методи дослідження; фізіологічні методи дослідження; метод вкопіювання з медичних карт; методи математичної статистики.

Обстежена достатня, для достовірних висновків, кількість студентів: 102 студентів – у педагогічному констатувальному експерименті, та 60 студентів – у перетворювальному експерименті.

Дослідження проводились протягом 2012-2016 років у чотири етапи, що забезпечило необхідну логічність, послідовність, своєчасність і чіткість у вирішенні поставлених завдань. Відповідність обраних методів дослідження і поставлених в роботі задач, адекватна організація педагогічного експерименту, коректна статистична обробка результатів дослідження дозволяють зробити висновок про належний рівень достовірності отриманих результатів.

У **третьому** розділі «Характеристика компонентів рекреаційної культури студентської молоді» представлено результати констатувального експерименту. Здобувачем визначено мотивацію студентів до оздоровчо-рекреаційних занять, зовнішні та внутрішні чинники, які лімітують участь студентів у програмах оздоровчо-рекреаційної рухової активності у вільний час. Серед зовнішніх факторів виокремили недостатність часу та відсутність суспільної підтримки.

За результатами дослідження основний контингент студентської молоді має низький рівень теоретичних знань з питань здоров'яформування, обмежені уявлення про значення рекреації у відновленні здоров'я, працездатності, поліпшення психоемоційного стану, а також для розвитку особистості. Студенти мають недостатній рівень рухової активності: тільки у 32,4% дівчат і 38,5% юнаків тижневий обсяг спеціально організованої рухової активності відповідає мінімально необхідному рівню. Автором визначено рівень фізичного здоров'я та рівень фізичної працездатності студентської молоді.

Дисертант обґрунтував та розробив алгоритм кількісної оцінки рекреаційної культури студентської молоді, у вигляді індексу, що містить урахування вагових коефіцієнтів його складових. До складу індексу було включено ті показники, які мали вірогідний прямий взаємозв'язок між собою та з більшістю інших характеристик фізичної культури особистості, входили до складу провідного фактору: рівень теоретичної підготовленості; індекс Руф'є; рівень рухової активності; практичні вміння. На основі розробленого способу оцінки рекреаційної культури встановлено, що високий рівень рекреаційної культури виявили 8,8 % студентів, достатній – 22,5 %, середній – 29,4 %, низький – 39,3 %, що є підставою для створення умов, здатних підвищити рівень рекреаційної культури студентської молоді.

У **четвертому** розділі «Обґрунтування технології формування рекреаційної культури студентської молоді» автором розроблена та впроваджена в процес фізичного виховання студентів технологія формування рекреаційної культури студентської молоді, що ґрунтується на застосуванні засобів спортивної анімації та рекреативних ігор.

Результати проведеного педагогічного експерименту довели ефективність застосування технології формування рекреаційної культури студентської молоді з огляду позитивного впливу на показники фізичного стану, теоретичної підготовленості, обсягу рухової активності, організацію корисного дозвілля та активного відпочинку, рівня рекреаційної культури. Відбулися зміни у ступені задоволеності студентів організацією оздоровчо-рекреаційної діяльності у вищому навчальному закладі. Так, встановлено, що збільшилася кількість студентів, які задоволені повністю (58,6 %) та швидше задоволені, ніж не задоволені (25,0 %).

Залучення студентів до оздоровчо-рекреаційних занять в процесі активного дозвілля сприяло покращенню ($p < 0,05$) показників фізичного стану, що підтверджується результатами оцінки рівня фізичного здоров'я,

працездатності, зменшенням кількості захворювань у досліджуваних студентів. Аналіз структури рухової активності студентів до та після експерименту свідчить про позитивну динаміку ($p < 0,01$) обсягу часу спеціально-організованої рухової активності середнього та високого рівня та зниження витрат часу на малий рівень рухової активності з 33,9% до 24,9%. Зменшилась кількість студентів, які мали низький рівень здоров'я на 12,0%. Рівень теоретичної підготовленості студентів вплинув на формування мотивації до занять фізичними вправами. Так, студенти змінили своє ставлення до фізичної культури, цінностей здоров'я. В учасників експерименту статистично значущі ($p < 0,01$) зміни відбулися за усіма досліджуваними показниками рекреаційної культури. При цьому рівень теоретичних знань зріс на 7,46%, ІРА високого рівня – на 15,74%, індекс Руф'є зменшився на 15,71%, рівень мотивації до рухової активності збільшився на 16,84%, а рівень самопочуття підвищився на 20,13%.

При **обговоренні** проведених досліджень автор порівнює отримані дані з результатами інших авторів, констатує здобуття нових наукових фактів, а також даних, які доповнюють і уточнюють раніше отримані результати.

Висновки дисертаційної роботи підтверджують правильність досягнення поставленої мети і задач. Основні результати досліджень досить повно висвітлені у 14 наукових працях, з них 5 – в спеціалізованих фахових виданнях України, 1 стаття – у фаховому періодичному виданні іншої держави, і на які є посилання в тексті дисертації. Результати роботи впроваджені в практику, що підтверджується відповідними актами.

Позитивно оцінюючи наукову працю Садовського Олексія Олександровича, необхідно зробити деякі зауваження, побажання і визначитися в дискусійних питаннях:

1. У розділі 1 «Науково-теоретичний аналіз проблеми формування рекреаційної культури студентської молоді в умовах активного дозвілля» слід було б представити досвід організації процесу фізичного виховання в різних країнах, в тому числі і Європейських, так як здобувач формує рекреаційну культуру студентської молоді саме в процесі фізичного виховання в умовах вищого навчального закладу.

2. Розділ 3 «Характеристика компонентів рекреаційної культури студентської молоді» перенасичений цифровим матеріалом, який слід було б представити не тільки у вигляді таблиць, але і у вигляді графіків та рисунків для покращення сприйняття цифрового матеріалу.

3. На нашу думку у підрозділі 4.3 «Організаційно-методична система реалізації технології формування рекреаційної культури студентської молоді» необхідно не тільки перерахувати, але і розкрити зміст засобів спортивної анімації та рекреаційних ігор, так як саме вони складають основу розробленої здобувачем програми занять і є її особливістю.

4. На рис. 4.1 «Структура технології формування рекреаційної культури студентської молоді» (с. 129) у якості одного з критеріїв ефективності формування рівня рекреаційної культури здобувач називає

показник фізичного стану, однак у таблиці 4.12 «Порівняльний аналіз показників студентів, які характеризують рівень рекреаційної культури» (с. 146) даний показник відсутній, натомість використовується показник фізичної працездатності (індекс Руф'є).

5. Ряд положень, які висловлені в роботі, вимагають редакційної корективи, є друкарської помилки (с. 123-124, 132, 139, 148, 162, 164, 167).

Вказані недоліки не знижують наукової цінності роботи, результати якої доповнюють теоретико-методичні основи фізичного виховання. Положення, викладені в дисертації, можуть бути використані в практиці фізкультурно-оздоровчої діяльності студентської молоді.

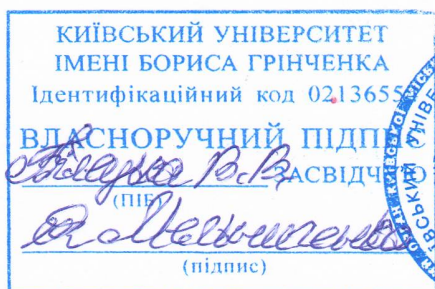
Висновок про відповідність дисертації вимогам п.11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567.

Дисертаційна робота Садовського Олексія Олександровича «Формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання», є самостійним завершеним науковим дослідженням, що має теоретичне і практичне значення. За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів дослідження і практичним значенням дисертація Олексія Олександровича Садовського відповідає вимогам п.11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення».

Офіційний опонент

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри спортивної підготовки
Київського Університету
імені Бориса Грінченка

В.В. Білецька

Відгук отримано
09 червня 2017р.

М.С.М.